

ABA-FORENINGENS LANDSMØDE 2009
FAGLIGT PROGRAM LØRDAG DEN 6. JUNI
programansvarlig Linda Lundgaard Andersen

Kl. 10.00-11.30

Tre parallelle workshop med generelle oplæg og eksempler på ABA programmer:

Skoleforløb og ABA træning

v/ forældrene Katrine Lotz og Merete Just

Ragnhilds autismebog – sociale historier som avanceret træningsmappe

v/ forælder Marianne Bugge og Line Daa Lajer, ABA træningsleder, cand.pæd. i pædagogisk psykologi

De udenlandske erfaringer med hjemmetræning af børn med autisme

v/ Joi Bay, forælder, forskningsredaktør ABAforum

Kl. 13.00-14.30

Tre parallelle workshop med generelle oplæg og eksempler på ABA programmer:

ABA hjemmetræning og ansøgningserfaringer

v/ forældrene Peter West, Mai-Britt Syberg og Morten Boas

Midtvejsevaluering af ABA forsøg i Århus

v/forælder og foreningsformand Jan Østergård

Intensive træningsprogrammer som empowerment af forældre til børn med alvorlige handicaps

v/ Linda Lundgaard Andersen, forælder, ph.d., lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, RUC

Kl. 15.00-16.30

Fremtidsperspektiver for børn og unge med autisme

Oplæg ved Thorkil Sonne, forælder til barn med autisme og stifter af Specialisterne – en virksomhed for unge med ASF

UDDYBENDE BESKRIVELSER AF OPLÆG

Kl. 10.00-11.30

Skoleforløb og ABA træning

v/ forældrene *Katrine Lotz, Merete Just og Rie Graversen*

I denne workshop præsenterer tre forældre som har haft længerevarende ABA forløb i børnehaver og skoler deres erfaringer og overvejelser. De sætter fokus på mange af de overvejelser, som forældre i ABA forløb er optagede af – ikke mindst når børn skal gennemføre et skift fra en børnehave til et skoleforløb:

- hvordan opleves overgangen fra børnehave til skole - i et ABA perspektiv
- hvordan kan der arbejdes med ABA pædagogik og teknikker
- hvad fungerer samarbejde mellem forældre, fagpersoner og skoleleder
- hvordan reagerer andre forældre i klassen på ABA barnet og træning
- hvordan skabes et samvær og integration med andre børn
- hvordan vurderes fremtiden for børnene

Workshoppen indledes med mindre oplæg og herefter er der diskussion og spørgsmål med deltagerne, som kan bringe egne erfaringer og overvejelser ind.

Ragnhilds autismebog – sociale historier som avanceret træningsmappe

v/ forælder *Marianne Bugge og Line Daa Lajer, ABA træningsleder, cand.pæd. i pædagogisk psykologi*

Ragnhild er en højtfuncerende 8½ år gammel pige med autisme, og hun er en del af Århus-projektet. Hun fik sin diagnose, da hun lige var blevet 5 år, og vi startede op med ABA i børnehaven kort efter. Hun går i dag i 1. klasse på vores lokale skole. Hun har haft et rigtig godt udviklingsforløb og er i dag langt mere fleksibel, kommunikerende og legende *med* andre børn, end hun var for 3½ siden. Ragnhild har altid fundet god støtte i visuel beskrivelse af det, vi ønsker at lære hende. Derfor har vi gennem træningen kontinuerligt arbejdet med at skrive og tegne sociale historier og regler ned for hende. Det kunne være alt fra ”Sådan gør man, når man går til tandlæge” til, ”når folk siger hej til dig, skal du også sige hej til dem”.

I sommerferien inden Ragnhild startede i skole, fortalte vi hende, at hendes vanskeligheder hedder noget – nemlig autisme. Kort efter begyndte vi at samle alle Ragnhilds regler og sociale historier i et lille ringbind – det skulle være Ragnhilds egen bog, hvor de sociale historier og regler, som var centrale for hendes læring var samlet i. Ragnhild navngav selv bogen. Den fik titlen ”Ragnhilds Autismebog”. Bogen er et af de vigtigste redskaber i Ragnhilds træning i dag. Den er inddelt i kapitler, der strukturerer begreberne for hende: Der er et kapitel om ”gode venner”, et om at ændre planer, et der hedder ”tænk på hvad andre tænker”, et om at sove og et om at gå på toilettet. Og så er et, der hedder ”Da Ragnhild var lille” – hvor vi sætter historier ind, fra da hun var lille og gjorde MEGET skøre ting – det er et kapitel, Ragnhild elsker. Ragnhilds autismebog er hendes private drejebog til livet. Den forklarer meget for hende, er 100 % tilpasset hendes behov og hendes autisme, og den er evigt foranderlig.

I workshoppen vil vi præsentere Ragnhilds autismebog og eksemplificere arbejdet med den.

De udenlandske erfaringer med hjemmetræning af børn med autisme

v/ Joi Bay, forælder, forskningsredaktør ABAforum

Mens hjemmetræning af børn med handicap i Danmark stadig er meget kontroversielt blandt fagfolk og bliver opfattet som urealistisk af de fleste forældre til børn med handicap, så har denne form for intervention lange traditioner i angelsaksiske lande. Det skyldes disse landes mangel på daginstitutioner, deres stærke familistiske og home schooling traditioner men også viden om, at forældreinddragelse og forældreansvar kan forbedre interventionens kvalitet og effekt. Der er gennemført en række undersøgelser af, hvordan ABA-hjemmetræning indvirker på børnenes udvikling, på deres forældre og på deres søskende. Oplægget gennemgår nogle af disse undersøgelser med særlig henblik på, hvad der definerer kvalitet i hjemmebaserede tilbud: intensitet, forældres engagement, supervision, hjælperes kvalifikationer og arbejdsbetingelser samt samarbejde med fagfolk. Desuden diskuteres det, om der kan opnås en tilsvarende kvalitet i hjemmebehandling i Danmark, hvor betingelserne er ganske anderledes.

Kl. 13.00-14.30

ABA hjemmetræning og ansøgningserfaringer

v/ forældrene Peter West, Mai-Britt Syberg og Morten Boas

I denne workshop præsenterer tre forældre, som alle har udviklet og udformet hjemmetræningsansøgninger efter § 32. Formålet er at give indblik i og konkret inspiration til dette arbejde – samt at diskutere de mange forhold som en sådan ansøgning forudsætter. Workshopen indledes med et mindre oplæg fra de 3 forældre og herefter er der diskussion og spørgsmål med deltagerne, som kan bringe egne erfaringer og overvejelser ind omkring følgende temaer:

- ansøgningsforløb: § 50 undersøgelse, udrednings- og visitationsudvalg
- indhold og omfang i en hjemmetræningsansøgning
- hvordan beskrives mål og hvordan redegøres for hvordan der kan måles
- hvad skal forældre påtage sig af aktiviteter og fungere som hjemmetræningsledere
- hvordan kan hjælpere indgå
- hvordan kan et samarbejde med børnehave / skole etableres
- hvordan skabes et samvær med andre børn

Midtvejsevaluering af ABA forsøg i Århus

v/forælder og foreningsformand Jan Østergård

I 2006 igangsatte Århus Kommune og det daværende Århus Amt et fireårigt forsøgsprojekt med ABA-metoden i kommunens daginstitutioner og skoler. Nu foreligger der en meget positiv midtvejsevaluering af de otte århusianske børns ABA-behandling. Det hedder i konklusionen i midtvejsevalueringen, at ABA-projektet af de involverede i overvejende grad opleves som en succes på tre helt centrale indikatorer. For det første er børnenes udviklingskurve god inden for en bred vifte af udviklingsområder. For det andet føler forældrene sig i høj grad delagtiggjort i deres barns liv og handicap. Og for det tredje har det vist sig muligt at implementere og integrere en helt ny metode samt nogle børn, beskrevet med svære vanskeligheder, i det kommunale daginstitution- og skolesystem. I denne workshop præsenteres hovedkonklusionerne, som uddybes - og i samspil med deltagerne diskuteres perspektiver og resultater.

For informationer om evalueringen se

http://www.abaforum.dk/danmark/2009/dk_0904_midtvejsevaluering_aarhus.php

Intensive træningsprogram som empowerment af forældre til børn med alvorlige handicap

v/ Linda Lundgaard Andersen, forælder, ph.d., lektor ved Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, Roskilde Universitetscenter

Empowerment er et begreb som i årtier har været brugt som en betegnelse for, hvordan mennesker i afmagt kan få større magt og indflydelse i deres eget liv. I uddannelse og læring, i socialpolitik og sociale forhold, i belastede byområder - blandt andet - er empowerment-metoder populære. Først i de senere år er empowerment dukket op i ABA litteraturen og anvendes her til at beskrive, hvordan forældre til børn med autisme gennem ABA behandlingen kan overkomme de belastninger og stressfaktorer som et liv med alvorligt handicap ofte fører til. Forældre beretter om at ABA behandlingen kan empower dem i forståelsen og mestringen af deres børns handicap såvel som i samarbejdet med de professionelle. I workshoppen præsenteres forskellige empowerment-strategier, som diskuteres i forhold til deres perspektiver for livet som forældre til børn med alvorlige handicap. Hvordan kan intensive træningsprogrammer fungere som empowerment af familier og forældre? Samtidig inddrages effektanalyser af ABA behandling, som har undersøgt, hvordan forældre beskriver og vurderer resultater af ABA behandlingen for dem som forældre.

Kl. 15.00-16.30

Paneloplæg og plenumdebat om faglige og handicappolitiske erfaringer

Fremtidsperspektiver for børn og unge med autisme

Oplæg ved Thorkil Sonne, forælder til barn med autisme og stifter af Specialisterne – en virksomhed for unge med ASF

Thorkil Sonne har, ansporet af sin egen familiesituation som forældre til et barn med autisme, startet en IT virksomhed Specialisterne for unge med ASF. Her anvendes de unges særinteresser og specialkompetencer i et erhvervsmæssigt perspektiv. Det er hans vision at skabe et stort antal lignende virksomheder og arbejdspladser rundt i verden for unge og voksne med ASF. Thorkil Sonne vil fortælle om mulighederne for at børn og unge med ASF kan skabe sig et aktivt liv.